בעזהשי"ת

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר, ה' אלקים אתה החלות להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה אשר מי קל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורתך (ג כג-כד).

הנה בספה"ק **ייטב לב** (בפרשתן ד"ה ואתחנן (ב)) מביא המדרש, 'רב לך' מה שהעמדתי החמה בעבורך, וכתב לפרש בהקדם מה דאיתא בגמרא (עבודה זרה כה.) כשם שעמדה חמה ליהושע כך עמדה למשה (פירש"י במלחמת סיחון) כתיב במשה (דברים ב כה) אחל תת פחדך, וכתיב ביהושע (יהושע ג ז) אחל גדלך וגו', ועל פי מש"כ בישמח משה (בפ' בשלח) לפרש המדרש (ב"ר פז ח) הים ראה וינוס, מה ראה, ארונו של יוסף ראה, והמדרש הידוע, הים ראה, מה ראה, ברייתא דר' ישמעאל ראה. והביא דאיתא במדרש (תנחומא אחרי סי' ט) כשהעמיד יהושע את החמה אמר לו החמה אני קשיש ממך, אמר לו יהושע וכי עבד זקן אומר כן לאדון קטן, והרי נשתעבדת לזקני ליוסף שנאמר (בראשית לו ט) והנה השמש והירח משתחוין לי וגו', ומצינו במדרש שגם הים טען אני קשיש ממך ואיני צריך לקרוע לפניך, וזה שאמר המדרש הים ראה וינוס, מה ראה לסתור טענתו, ראה ארונו של יוסף שנשתעבדו לו ולזרעו הגרמים השמימים, וכי תימא 'ים' מנא ליה שנשתעבד ג"כ ליוסף, על זה אמר ברייתא דרבי ישמעאל ראה, היינו שראה דין 'קל וחומר', ואם כן מה הגרמים השמימים נשתעבדו ליוסף, כל שכן הנמצאים בארץ כגון הים נשתעבדו, עכ"ד היש"מ. ודפח"ח.

וכתב הייטב לב לחדש עפי"מ דאיתא בזוהר (משפטים קיט:, וישב קצד.) כי משה הוא מדת תפארת, ויוסף הוא מדת יסוד, ולפי"ז מכח ק"ו אמרינן אם ליוסף נשתעבדו הגרמים השמימים והארציים, קל וחומר למשה, נמצינו למדין כי העמדת חמה למשה הוא מכח קל וחומר מיהושע, והנה ידוע (עיין זוהר פנחס רכח.) כי מדת 'קל וחומר' הוא כנגד מדת 'א-ל' מי"ג מדות.

ובזה פירוש משאה"כ **ואתחנן אל ה'** '**בעת ההוא**', אחר מלחמת סיחון ועוג, שעמדה לו החמה, **אתה** '**החלות להראות את עבדך את** '**גדלך**', לשון הנאמר ביהושע, 'אחל' 'גדלך' וגו', **ואת ידך החזקה זה קריעת ים סוף, אשר מי 'א-ל'**, שזהו מדת קל וחומר, **בשמים**, זה העמדת חמה, **ובארץ**, זה קריעת ים סוף, **אשר יעשה כמעשיך**, בחמה, **וכגבורתיך**, בים סוף, ואם כל אלה שמת תחת ידי, על כן אני מבקש, **אעברה נא ואראה את הארץ** וגו', ואמר לו השי"ת '**רב לך**', מה שאתה סובר שהעמדתי חמה בעבורך, הלא לזה זכית מיהושע שהוא מזרעו של יוסף, ע"כ **אל תוסף דבר אלי** וגו' **וצו את יהושע** וגו' **כי הוא יעבור** וגו', שכבר הגיע העת להתקיים חלומו של יוסף בפועל ממש, להעמיד השמש ליהושע שהוא מזרעו של יוסף, עכ"ד הנחמדים.

ונראה לי להוסיף נופך על דבריו, לפי מה שהבאנו לעיל דברי הגמרא בעבודה זרה, שלמדו ז"ל שמשה העמיד השמש, מדין גזירה שוה 'אחל' 'אחל', דכתיב במשה 'אחל' תת פחדך, וכתיב ביהושע 'אחל' גדלך וגו', ואיתא בזוהר (שם) כי מדת 'גזירה שוה' נובע ממדת 'רחום' מי"ג מדות של רחמים.

ולפי"ז יש לומר, **אתה החלות להראות את עבדך את** 'גדלך', ופירש"י זו מדת 'טובך', היינו מדת 'רחום', הכוונה לגזירה שוה שממנו נלמד כי משה העמיד החמה, **אשר מי 'א-ל' בשמים ובארץ**, זו מדת 'קל וחומר', שמכח זה זכה משה לקריעת ים סוף, לזה ביקש משה שירחם ה' עליו ויכניסו לארץ. והבן.

❖ ❖ ❖

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר, ה' אלקים אתה החלות להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה אשר מי קל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורתך (ג כג-כד).

דקדקו המפרשים כי תיבת 'לאמר' הוא מיותר.

ונראה לפרש בהקדם מה שדרשו בגמרא ראש השנה (יז:) ויעבור ה' על פניו ויקרא (שמות לד ו) אמר ר' יוחנן אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאמרו, מלמד שנתעטף הקב"ה כשליח ציבור והראה לו למשה סדר תפלה, אמר לו כל זמן שישראל חוטאין, יעשו לפני כסדר הזה ואני מוחל להם, וחקרו הקדמונים (עי' אלשיך פ' שלח) אי כוונת חז"ל שיעשו ממש כמדותיו ית"ש, מה הוא רחום אף אתה רחום, או הכונה שיקראו בפיהם הי"ג מדות של רחמים בלבד, והקב"ה ימחול להם, **וההפלא"ה בפנים יפות** (פ' תשא) הוכיח דסגי באמירה לחוד, שהרי מדה ראשונה הוא 'א-ל', ואי אפשר לאדם ילוד אשה לעשות כמידת א-ל ממש, ועל כרחין כי רצון הבורא הוא רק שיאמרו לפניו כסדר הזה, ובזה פירוש הפייט (נוסח התפילה בסליחות) 'א-ל' הורית לנו 'לומר' שלש עשרה, כי מדת א-ל מורה לנו דסגי לומר שלש עשרה, ודיבור הוה כמעשה. עכ"ד הנחמדים.

והנה בספה"ק **בני ישששכר** (אלול מאמר ב אות ד) הוסיף אמרי נועם כי ממה שכתב ברש"י עה"פ (בראשית לג כ) ויקרא לו א-ל אלקי ישראל, רבותינו דרשו שהקב"ה קרא ליעקב 'א-ל', ולפי דרשת חז"ל יש לבעל דין לחלוק על הוכחת ההפלאה ז"ל, דהא כיון דחזינן דיש מציאות שיוכל האדם להקרא 'א-ל', אם כן שפיר יש לפרש דברי רבי יוחנן הנ"ל דיעשו ממש כמדותיו, דהא גם מדת 'א-ל' יוכל להתקיים באדם, כמו שמצינו אצל יעקב שקראו הקב"ה בשם 'א-ל', עיי"ש באריכות דבריו הנעימים.

וכתב על זה **בקדושת יום טוב** (ריש פ' וארא) דנ"ל פשוט דדברי ההפלאה ז"ל במקומם עומדים שבעתים מזוקקים, דאפילו אם נניח הפירוש בקרא ויקרא לו א-ל אלקי ישראל, כדרשת חז"ל דהקב"ה קראו ליעקב 'א-ל', ולא הפירוש הפשוט ברש"י שם שיעקב קרא למזבח 'א-ל', הכוונה הוא בבחינת חשיבות וקריאה של חיבה, שהקב"ה חלק מכבודו ליראיו, והגדיל מעלתו עד שקראו בשמו יתברך 'א-ל', אבל באמת מדת 'א-ל' הוראה הוא על תוקף עוז אלקותו ית"ש, והוא לבדו תקיף לעד ואין עוד בלתו.

ועפי"ז פירוש המדרש הידוע (הובא בדמשק אליעזר) על הפסוק (במדבר כד כג) וישא משלו ויאמר אוי מי יחיה משומו א-ל, זה שאמר הכתוב (תהלים כה יא) וסלחת לעוני כי רב הוא, דבאמת מי יאמר זכיתי לבי כו' ואין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, אולם הקב"ה ברא הרפואה קודם להמכה, כי תשובה קודמת לעולם, והורינו הקב"ה בפסוק ויעבור וגו', שכל שיעשו בני לפני כסדר הזה ימחול להם עונותיהם, אך כל זה אם סגי באמירה בעלמא, אבל אם נאמר בקושית הבני ישששכר שהקב"ה קרא ליעקב 'אל' לפי זה צריך עשיה ממש כמדותיו, והאיך מצאנו ידינו ורגלינו בבית המדרש, וזהו אוי מי יחיה משומו 'א-ל', ואמנם מסיים המדרש, זשאמה"כ וסלחתי לעוני כי רב הוא, כלומר מוסב על הקב"ה דבאמת רק הקב"ה לבדו הוא רב ושליט, ואין ביכולת האדם להיות רב ותקיף כמותו יתברך, ובעצם לא יוכל להיות בבחינת 'א-ל', אם כן על כרחך הכוונה רק על אמירה בעלמא. עכלה"ק.

ובזה יתבאר היטב **ואתחנן אל ה' בעת ההוא** '**לאמר**', שהרוצה לשוב בתשובה יהי' סגי באמירה בעלמא, **ה' אלקים אתה החלות להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה**, שאתה הוא לבדו תקיף ובעל יכולת, **אשר מי 'א-ל' בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורתך**, מי יוכל להתדמות לפניו ית"ש, להגיע למדת 'א-ל', ולכן תסלח לישראל גם באומרם כסדר הזה באמירה בעלמא. והבן.

חזק חזק ונתחזק!

תלי"ת הענין שמתילים כאות בעלבהשי"ת שמצוה השני להתאות הצניעות המתוקים, שיפי שבוע בשבוע מצאר **א"ש** חיים עשובים, מפרי עמו של אביעזר שליט"א נמסרים ונכתבים, פולה ומשקה שתורתן של רבותינו הקדושים עשתן בלעני מרומים, ויה"ר שכשם שבביעו לספר אותן בשנה הפלל"ב באהבים, כן נבבה לעשותן בשנים הבאים, בס"ד שיפי שבוע בשבוע בספרן תמותים.

ובאות הברכה לבבוד אביעזר שליט"א שמואל לבביעו נמוארים, שיבבה להמשיך הלאה להמליך לע"ע מראיתו טבבו מועלם ביו ומשיקים, להשקות את המדרים, בניו ובני בניו השותים בצמאו את פברי הנמיאים, ובאות התורה אושר שם **אש"ה** לבו יאוש מפיעו ומפי בראשיעו לשלמי שלמים, שוב יעלבון בשיבה בבריות שופאו והוראו מאליהו בשיעים ורמניים, מאמן בשמואל **יוסף** - ביחד עם אשיעו תחי' אאורך ימים ושיעים טובים, שפי ובבה במהרה לביאות בואל בפך בשובי ליחשלים.

המסדרים